

The background is a light beige color with various abstract geometric and organic patterns. In the top left, there is a 5x5 grid of red plus signs. In the top right, there is a network of red lines connecting black dots, and a red circle containing the text 'L-ewwel parti'. In the bottom left, there is a large dark blue circle and a red circle. In the bottom right, there is a 4x5 grid of dark blue plus signs. The title 'Is-Sintassi tal-Malti' is centered in a large, bold, dark blue font.

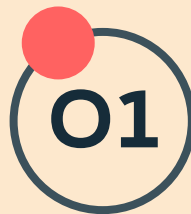
Is-Sintassi tal-Malti

Romario Sciberras
Skola St Monica, il-Gżira

L-ewwel
parti

Werrej

01
X'inh
s-sintassi?

02
Is-sentenza

03
Is-sentenza
semplici

04
Is-sentenza
subordinata

Is-sintassi

X'jigikom f'moħħkom meta
tisimgħu din il-kelma?

Romario Sciberras
Skola St Monica, il-Gżira

Definizzjoni qasira

Il-kelma sintassi tirreferi għal kif inhi mibnija s-sentenza. Nistgħu ngħidu li nitkellmu dwar l-istruttura tas-sentenzi.

Il-mod kif norganizzaw jew inqiegħdu l-kliem huwa importanti għaliex jaffettwa t-tifsira li nwasslu.

Nibdew b'esperiment ...

Romario Sciberras
Skola St Monica, il-Gżira

Għandkom tliet kelmiet ...

Kemm-il ordni differenti jista' jkollhom?

Paul

xtara

ktieb

Is-sentenza

Fis-sintassi, il-protagonista hija
s-sentenza. Kull sentenza hija
sekwenza ta' kliem.

Romario Sciberras
Skola St Monica, il-Gżira

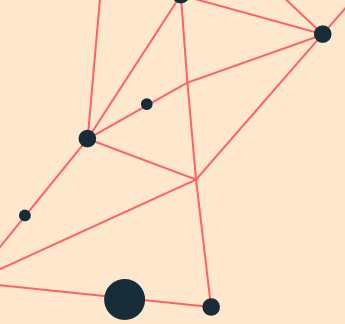

Qatt immaginajtukom...

...taqraw ktieb mingħajr punti
(full stops)?

...titkellmu mingħajr pawsi minn ħin
għall-ieħor?

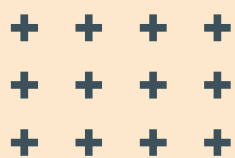
Ħarsu lejn il-kitba li ġejja.

Reggie kien ġuvni ta' wieħed u għoxrin sena iżda
jdejh kienu b'saħħithom u ħorox daqs ta' raġel ħafna+
akbar minn hekk kellu ħarsa intensa fuq wiċċu iżda
għajnejh kienu jleqqu bħal ta' ħuh Ralph u Jason
ħassew illi s-saħħa li kellu fil-vuċi kienet turi li
Reggie kien bniedem intelligenti u ta' min jemmen u
jafda fih

*Paragrafu adattat minn **Sqaq l-Infern**, p. 55*

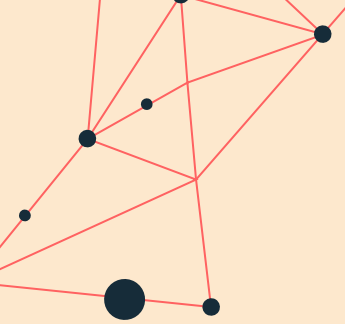

Insejt
inpoġġi
l-punti fejn
suppost.

Tgħinuni ftit?

Reggie kien ġuvni ta' wieħed u għoxrin sena iżda
jdejh kienu b'saħħithom u ħorox daqs ta' raġel ħafna+
akbar minn hekk. Kellu ħarsa intensa fuq wiċċu iżda
għajnejh kienu jleqqu bħal ta' ħuh. Ralph u Jason
ħassew illi s-saħħa li kellu fil-vuċi kienet turi li
Reggie kien bniedem intelligenti u ta' min jemmen u
jafda fih.

*Paragrafu adattat minn **Sqaq l-Infern**, p. 55*

Sentenza jkolha ...

Sugġett: dak li s-sentenza titkellem dwaru.

Predikat: dak li jingħad dwar is-sugġett.

sugġett

Pawlu

xtara ktieb.

predikat

03

Is-sentenza semplici

Romario Sciberras
Skola St Monica, il-Gżira

Il-karatteristiċi tagħha

1. Sentenza sempliċi l-iżgħar sekwenza ta' kliem li toqgħod waħedha.
2. Fil-predikat, ikollha verb wieħed.

Xi eżempji

1. Il-ħbieb telqu.
2. Il-plastik bjad.
3. Il-vażun inkiser.

Ara l-islide li jmiss għal
spjegazzjoni.

Sentenza	Sugġett	Predikat
Il-ħbieb telqu.	Il-ħbieb	telqu
Il-plastik bjad.	Il-plastik	Bjad
Il-vażun inkiser.	Il-vażun	inkiser

Kif jidher ċar mit-tabella, dak li qed ngħidu dwar is-sugġett ta' kull sentenza jikkonsisti minn verb biss.

Nahsbu ftit

Huwa interessanti li, fil-Malti, is-sugġett nistgħu ma niktbuhx. Dan għaliex il-verb minnu nnifsu digà jurina x'inhw s-sugġett. Ngħidu aħna, jekk għandna l-verb **telqu**, nafu li s-sugġett huwa **huma**. Aqra dan id-djalogu qasir:

A: Fejn huma sħabek?

B: Telqu.

Diskussjoni

Taħsbu li “**Telqu.**” hija sentenza?

LOADING...

Diskussjoni

Taħsbu li “**Telqu.**” hija sentenza?

It-twegiba hija iva. Is-sugġett donnu moħbi. M’għandniex bżonn niktbuh għax A u B qed j itkellmu fuq il-ħbieb, u l-verb **telqu** digà jurina li jaqbel ma’ **ħbieb (huma)**.

“**Telqu.**” hija sentenza sempliċi, magħmula minn verb wieħed.

• X'qed jigr f'dawn is-sentenzi?

1. Marta kuginti.
2. Sarah u Judy simpatici.
3. Il-kelb bil-għatx.

Għajnuna!

Qabbel is-sentenzi li għadek kemm
grajt ma': **Il-qattusa ħarbet.**

• X'qed jìgri f'dawn is-sentenzi?

1. Marta **kuginti**.
2. Sarah u Judy **simpatici**.
3. Il-kelb **bil-għatx**.

Twegiba:

Fil-predikat għandna (1) nom, (2) agġettiv u (3) avverbju, **mhux verb**.

L-istess sentenzi nistgħu niktbuhom hekk:

1. Marta hija kuginti.
2. Sarah u Judy huma simpatici.
3. Il-kelb huwa bil-għatx.

Il-kliem bis-sing taħtu huwa l-ekwivalenti għall-verb *to be* fl-Ingliż. Fil-Malti, dan mhux bilfors niktbu.

Nota:

Fil-passat, il-verb ma jistax jithalla barra. Jekk niktbu sentenza 3 fil-passat:

Sarah u Judy **kienu simpatici.**

Hawnhekk il-predikat huwa magħmul minn verb u aġġettiv.

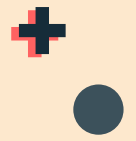

04

Is-sentenza subordinata

Romario Sciberras
Skola St Monica, il-Gżira

Toni
xtara
l-ktieb

1

i. Għaqqad is-sentenzi
tax-xellug mal-parti
xierqa fuq il-lemin.

Susan
tghix
f'dar

2

ii. Liema sentenzi
joqogħdu waħedhom?

Aħna
qomna
kmieni

3

iii. Liema sentenzi ma
joqogħdux waħedhom?

A

li
qiegħda
San
Ġwann

B

biex
nirkbu
l-vapur

Ċ

kif fetaħ
il-ħanut

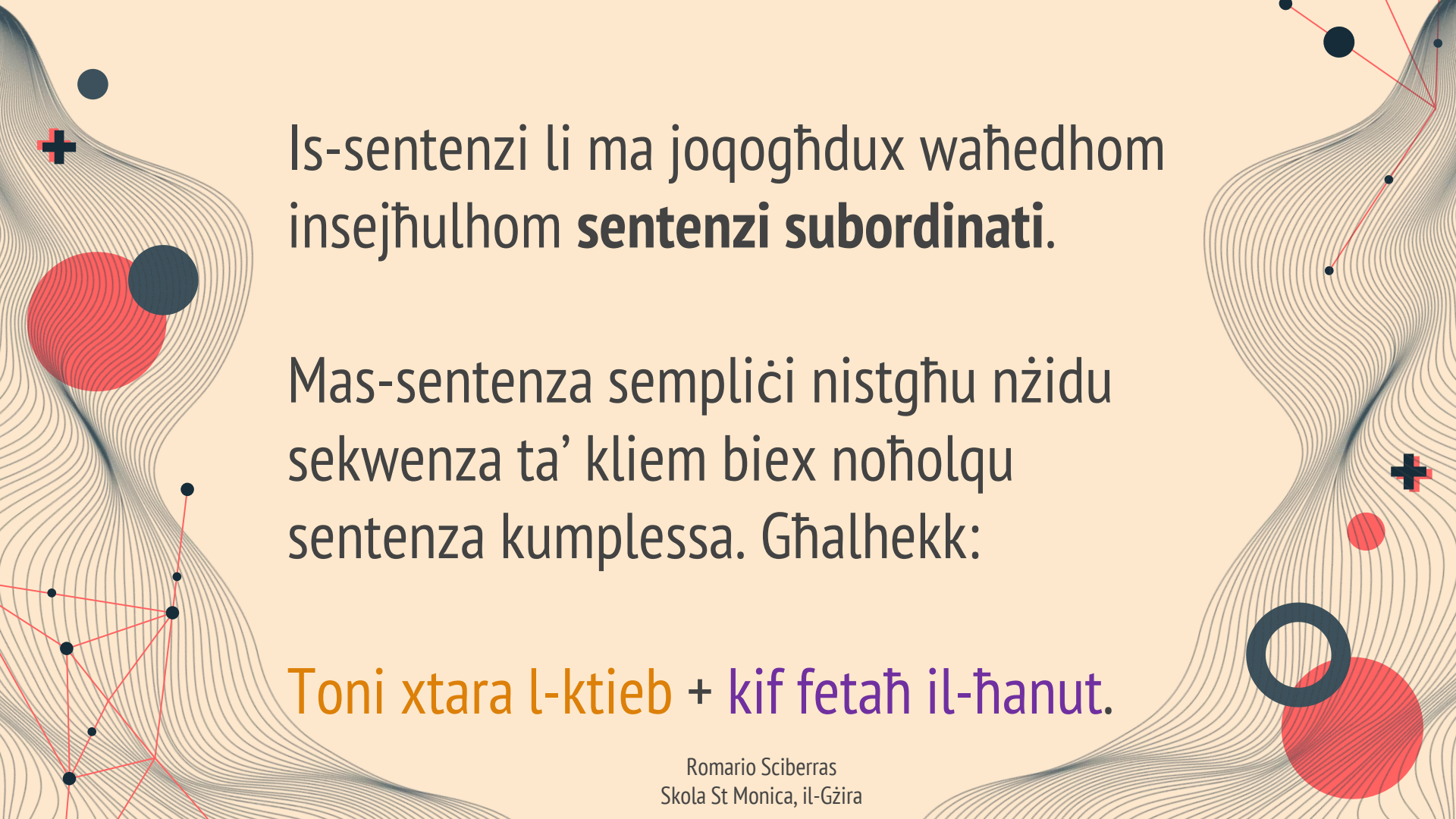
1. Toni xtara l-ktieb kif fetaħ il-ħanut.
2. Susan tgħix f'dar li qiegħda San Ġwann.
3. Aħna qomna kmieni biex naqbdu l-vapur.

Xi jfissru l-kuluri?

**Sentenzi li joqogħdu
waħedhom**

Romario Sciberras
Skola St Monica, il-Gżira

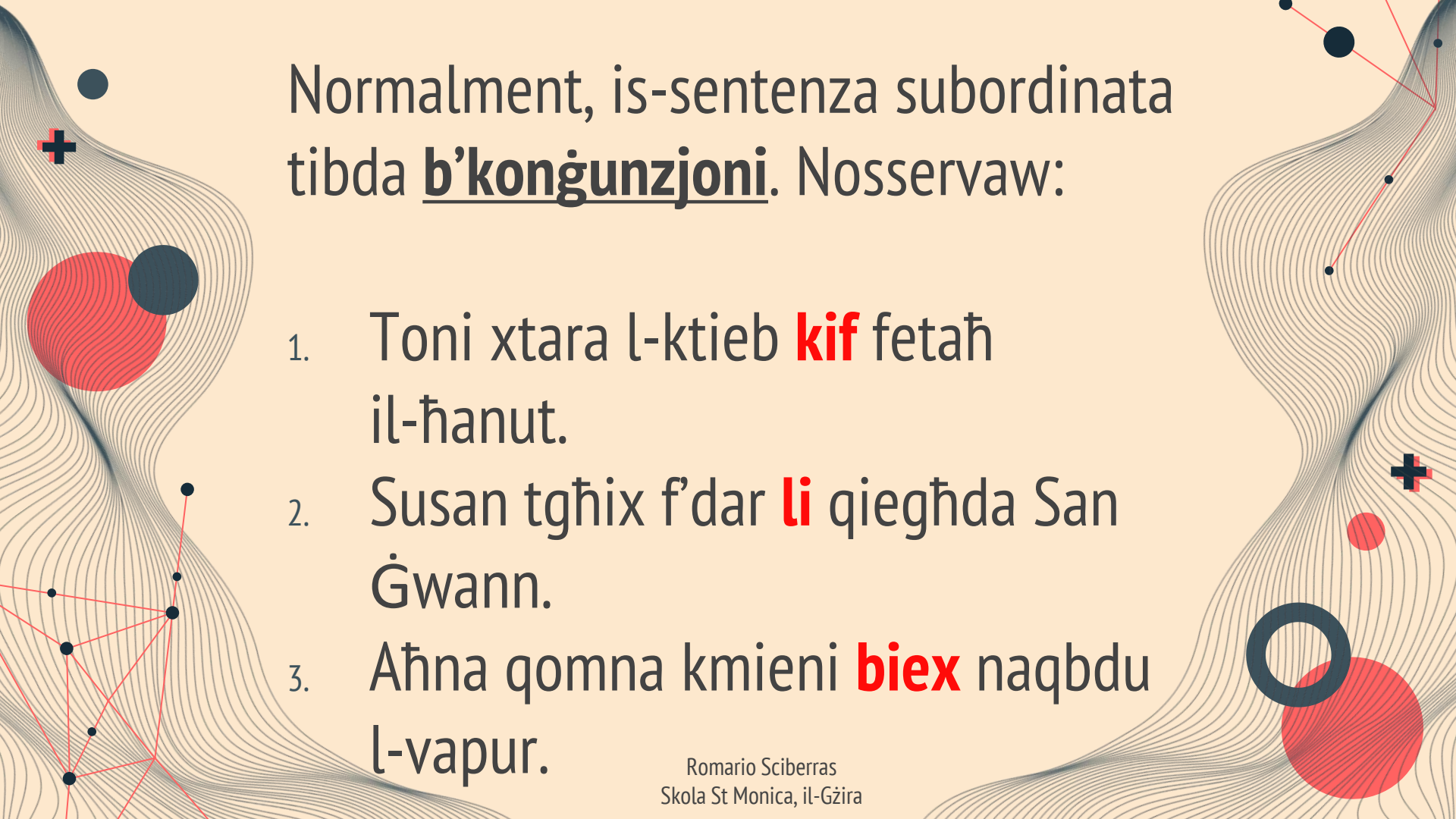
**Sentenzi li ma joqogħdux
waħedhom**

Is-sentenzi li ma joqogħdux waħedhom
insejħulhom **sentenzi subordinati**.

Mas-sentenza sempliċi nistgħu nżidu
sekwenza ta' kliem biex noħolqu
sentenza kumplessa. Għalhekk:

Toni xtara l-ktieb + **kif fetaħ il-ħanut.**

Normalment, is-sentenza subordinata
tibda **b'kongunzjoni**. Nosservaw:

1. Toni xtara l-ktieb **kif** fetaħ
il-ħanut.
2. Susan tgħix f'dar **li** qiegħda San
Ġwann.
3. Aħna qomna kmieni **biex** naqbd
l-vapur.

Sentenza subordinata tista' TKUN jew
MA TKUNX mifruda mill-bqija

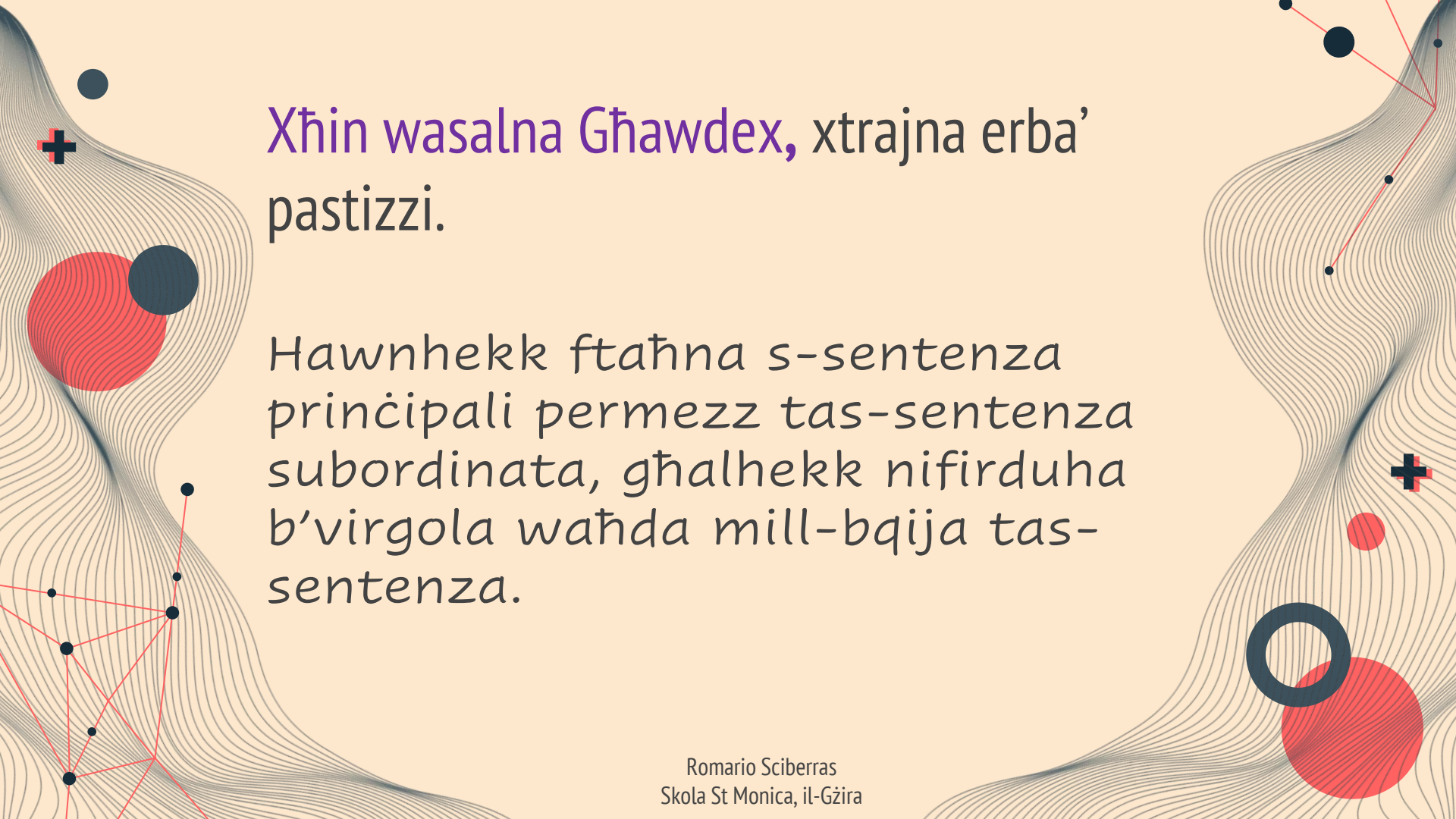
tas-sentenza bil-virgoli. Nosservaw:

1. Il-mara li serqet mill-ħanut inqabdet mill-Pulizija.
2. Xħin wasalna Għawdex, xtrajna erba' pastizzi.
3. Fl-eżami tal-Malti, li huwa s-sugġett favorit tiegħi, mort tajjeb ħafna.

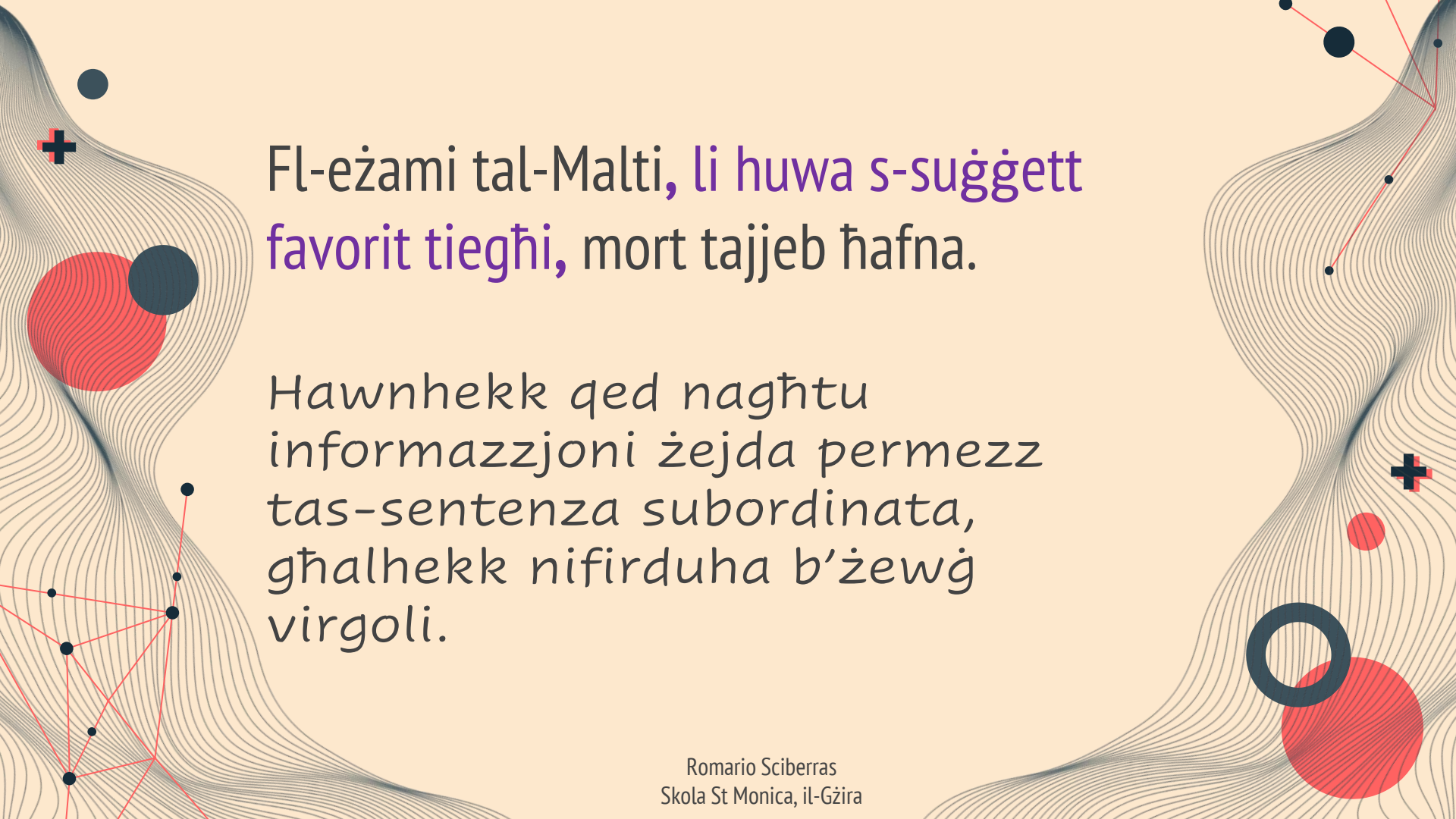
Il-mara li serqet mill-ħanut inqabdet
mill-Pulizija.

Hawnhekk qed nispeċifikaw
liema mara permezz tas-
sentenza subordinata, għalhekk
ma nużawx virgoli.

Xhin wasalna Għawdex, xtrajna erba'
pastizzi.

Hawnhekk ftaġna s-sentenza
prinċipali permezz tas-sentenza
subordinata, għalhekk nifirduha
b'virgola waħda mill-bqija tas-
sentenza.

Fl-eżami tal-Malti, li huwa s-suggett
favorit tiegħi, mort tajjeb ħafna.

Hawnhekk qed nagħtu
informazzjoni żejda permezz
tas-sentenza subordinata,
għalhekk nifirduha b'żewġ
virgoli.

Naħsbu ftit: X'inh d-differenza bejn (1) u (2)?

1. Il-kelb, li jismu Cooper, huwa Ladrador.
2. Il-kelb li jismu Cooper huwa Labrador.

The background is a light beige color. It features abstract, wavy, concentric line patterns in the top right and bottom left corners. In the bottom left, there is a small dark blue circle, a dark blue ring, and a solid red circle. In the top right, there is a single dark blue circle.

tmie

Romario Sciberras
Skola St Monica, il-Gżira